

Hvem overlever en "håbløs" kræftsygdom?

Som nævnt i den foregående artikel har man i tidligere undersøgelser fundet adskillige tegn på, om end næppe sikre beviser for, at psykiske faktorer kan spille ind på, hvem der får kræft, og hvem der henholdsvis bukker under for kræften, og hvem der overlever sygdommen.

Ud over de to ting, vi nævnte i foregående artikel, som muligvis medvirkende psykologiske årsager til kræft, nemlig depressivitet og tendens til følelsesmæssige hæmning, har en tredje ting været nævnt flere gange, selv om der ikke er så meget forskning i denne forbindelse, nemlig føjelighed eller "tendens til at være meget optaget af at opfylde andres snare-re end egne ønsker". Disse tre ting, der sammenfattes af stik-ordene: depressivitet, følelsesmæssig hæmning og udpræget føjelighed udgør tilsammen det, man i visse forskerkredse kalder den cancertruede personlighed (the cancer prone personality) eller blot type-C personligheden.

Ret mange undersøgelser har tidligere givet støtte til hypotesen om, at mennesker med en type-C personlighed oftere end andre får kræft og oftere end andre kræftpatienter bukker under for sygdommen end kræftpatienter uden dette personligheds-mønster. Men der er også enkelte undersøgelser, der ikke har fundet den pågældende sammenhæng, og i øvrigt er der metodeproblemer ved stort set alle undersøgelser, så der er udbredt tvivl om, hvad man egentlig kan konkludere i denne forbindelse.

Nu er der imidlertid publiceret en ny undersøgelse af den kendte amerikanske psykolog Seymour Epstein, som sammen med Lori S. Katz har udført en hel usædvanlig form for undersøgelse over sammenhængen mellem psyke og kræft. De to forskere er gået ud fra den tankegang, at hvis type-C personlighed er medvirkende årsag til kræft, så kan man på forhånd opstille tre hypoteser:

1. De patienter, der får kræft, skulle i årene inden kræften have en højere grad af type-C personlighed end fx de, der har fået en hjertesygdom.

2. De patienter, som udvikler en mere farlig form for kræft, skulle have en højere grad af type-C personlighed end de patienter, der udvikler en mindre dødelig form for kræft.

3. De patienter inden for gruppen af særlig farlige eller dødelige kræftlidelser, der dog – trods alle odds – overlever disse sygdomme, de såkaldte "exceptionelle kræftpatienter", skulle have en større nedgang i type-C personligheden end andre kræft- og hjertepatienter.

For at teste disse tre hypoteser fandt de to forskere frem til tre grupper af patienter:

1. En gruppe exceptionelle kræftpatienter, der "mirakuløst" havde overlevet en kræftsygdom trods lægernes forventning om, at det ikke var muligt. Denne gruppe omfattede dog kun syv patienter, da det naturligvis var svært for de to forskere at finde frem til ret mange patienter i denne kategori.

2. En gruppe "almindelige kræftoverlevende", dvs. 27 patienter, som havde overlevet en mildere form for kræft, hvor det på forhånd var ret sandsynligt, at de ville kunne overleve denne kræftform i adskillige år.

3. En gruppe på 31 patienter, der slet ikke havde haft kræft, men derimod en hjertesygdom, som de – oftest efter en operation – havde overlevet stort set uden men.

Alle de i alt 65 patienter blev nu bedt om at udfylde et spørgeskema med 27 spørgsmål, der hver især kunne afsløre tegn på en type-C personlighed. Ved at lægge besvarelsene af de 27 spørgsmål sammen kunne forskerne opnå et enkelt mål for graden af type-C personlighed hos hver patient.

Det specielle ved denne undersøgelse var især, at man for hver patient indhentede to mål for type-C personligheden. Man gav nemlig patienterne to enslydende spørgeskemaer til måling af type-C personlighed. Men ved den ene besvarelse skulle de svare ud fra, hvordan de havde det og opførte sig "nu for tiden", mens de ved den anden besvarelse skulle svare ud fra, hvordan de huskede at have haft det, og hvordan deres adfærdsmønster havde været i årene inden sygdommen. På denne måde fik man altså et – om end lidt usikkert – mål for graden af type-C personlighed i de tre grupper, inden de blev syge, og et selvfølgelig noget mere sikkert mål for deres type-C personlighed, efter at de alle havde overlevet sygdommen.

Resultaterne af denne spørgeskemaundersøgelse bekræftede i næsten forbløffende grad de tre ovenfor omtalte hypoteser! De to første hypoteser gik ud på, at patienter med alvor-

lig kræft havde haft mere type-C personlighed end patienter med mild kræft, som igen havde mere type-C personlighed end patienter med andre sygdomme (her: hjertesygdomme). Det viste sig i udpræget grad at være tilfældet. Type-C målet blev scoret på en skala fra 0 til 100, og de exceptionelle kræftpatienter havde scoret sig selv inden sygdommen til 83, mens de almindelige kræftpatienter havde scoret sig selv til 65, og hjertepatienterne lå lavest med en scoring på 51.

Den tredje og mest interessante hypotese gik ud på, at de exceptionelle kræftpatienter havde en større nedgang i deres type-C personlighed end de to andre grupper. Også denne hypotese blev til fulde bekræftet af resultaterne: Den lille gruppe på syv exceptionelle kræftoverlevende havde ifølge deres egen opfattelse et fald i type-C scoringen fra 83 inden sygdommen til 42 "nu om dage", altså et fald på 41 trin på type C-skalaen. De "almindelige kræftoverlevende" var kun faldet fra 65 til 55, mens hjertepatienterne stort set ikke havde ændret sig; de scorede før sygdommen 51 og efter sygdommen 50.

De to psykologer er forståeligt nok ganske begejstrede for disse klare resultater, som umiddelbart støtter de anførte hypoteser ganske stærkt. Men som i alle andre undersøgelser på dette område er der store problemer med metoden. Det kunne jo fx tænkes, at de exceptionelle kræftpatienter som følge af deres overlevelse havde fået et så optimistisk syn på livet, at de oplevede nutiden som meget bedre end fortiden. Men hvis det i sig selv skulle kunne forklare deres store nedgang på type-C skalaen, er det dog mærkeligt, at hjertepatienterne, som også havde overlevet en livstruende sygdom, ikke viste nogen som helst nedgang på type-C skalaen.

Alt i alt må man sige, at denne undersøgelse som den foregående giver forøget støtte til hypotesen om en sammenhæng mellem psyke og kræft; en sammenhæng, der i øvrigt ikke er sport mystisk, fordi "psyken" udspringer af hjerneprocesser, der spiller en stor rolle for de indre biologiske aktiviteter i kroppen som fx processer i immunsystemet, som igen menes at spille en ganske stor rolle for udviklingen og forløbet af kræftsygdomme.

tn

Kilde: Katz, L.S. & Epstein, S. (2005). The Relation of Cancer-prone Personality to Exceptional Recovery From Cancer: A Preliminary Study. *Advances*, 21(3/4). 6-20.